Ústavní zákon o státních hranicích

Návrh zákona č. 30 podle seznamu zákonů Fóra lidu – prováděcí ústavní zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 27. 10. 2026

Postavení návrhu: Zákon provádí čl. 13 odst. 1 a čl. 129 odst. 1 Občanské ústavy: státní hranice lze měnit jen ústavním zákonem schváleným v referendu a ústavní zákony o státních hranicích jsou součástí ústavního pořádku. Jde o rámcový ústavní zákon, který potvrzuje dosavadní hranice, stanoví postup jejich změny a pravidla jejich ochrany a překračování. Jednotlivé budoucí změny hranic budou přijímány samostatnými ústavními zákony postupem podle tohoto zákona. Navazuje na zákon asimilační a o státním občanství (č. 6), zákon o Národní domobraně a civilní ochraně (č. 9), zákon o policii (č. 11) a zákon o neutralitě a sebeurčení (č. 13). Vychází z autorovy Hlavy 1 (čl. 1, 25, 28, 31) a Hlavy 2 (čl. 59) na forumlidu.cz/oipd. Schvalují jej občané v celostátním referendu.

NÁVRH

ÚSTAVNÍ ZÁKON

ze dne …….. 20..

o státních hranicích České republiky

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto ústavním zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1 – Předmět úpravy

Tento ústavní zákon upravuje podle čl. 13 odst. 1 a čl. 129 odst. 1 Občanské ústavy České republiky (dále jen „ústava“) průběh státních hranic, postup při jejich změně, jejich ochranu a překračování.

Čl. 2 – Nedotknutelnost území

(1) Území České republiky tvoří nedílný celek a je společným majetkem všech občanů (čl. 9 odst. 1 a čl. 13 odst. 1 ústavy).

(2) Česká republika neuplatňuje územní nároky vůči sousedním státům a nepřipustí, aby kterýkoli stát uplatňoval územní nároky vůči ní.

ČÁST DRUHÁ – PRŮBĚH HRANIC

Čl. 3 – Potvrzení dosavadních hranic

(1) Státní hranice České republiky se Spolkovou republikou Německo, Polskou republikou, Rakouskou republikou a Slovenskou republikou probíhají tak, jak je stanoví mezinárodní smlouvy a ústavní zákony platné ke dni účinnosti ústavy.

(2) Dosavadní ústavní zákony o změnách státních hranic, zejména ústavní zákony č. 66/1974 Sb., č. 76/2004 Sb. a č. 235/2012 Sb., o změnách státních hranic s Rakouskou republikou, a ústavní zákony o hranicích se Slovenskou republikou, Spolkovou republikou Německo a Polskou republikou, zůstávají součástí ústavního pořádku (čl. 129 odst. 1 ústavy).

Čl. 4 – Hraniční dokumentace

(1) Průběh hranic je zaznamenán v hraničním dokumentárním díle, které vede Veřejná služba soudní spolu s katastrem nemovitostí; je veřejně a bezplatně přístupné.

(2) Údržbu hraničních znaků a průzkum hranic se sousedními státy zajišťuje Veřejná služba soudní; výsledky průzkumů se zveřejňují.

ČÁST TŘETÍ – ZMĚNA HRANIC

Čl. 5 – Kdy a jak

(1) Státní hranice lze změnit jen ústavním zákonem schváleným občany v celostátním referendu (čl. 13 odst. 1 ústavy). To platí i pro úpravu průběhu hranice při změně vodního toku a pro výměnu ploch.

(2) Je-li ke změně třeba mezinárodní smlouva, schvalují ji občané v referendu spolu s ústavním zákonem (čl. 12 a 47 ústavy). Postup podle čl. 112 odst. 4 ústavy se dodrží; hraniční smlouvu schvalují vždy občané celé republiky.

(3) Ke změně, při níž má území přejít pod svrchovanost jiného státu, je třeba také souhlasu občanů dotčených obcí v místním referendu; jde-li o vystoupení územního celku z republiky, postupuje se podle zákona o neutralitě a sebeurčení.

Čl. 6 – Ochrana dotčených osob

(1) Občan, jehož nemovitost se změnou hranice ocitne na území jiného státu, má právo na plnou náhradu, pokud si nemovitost nemůže ponechat za stejných podmínek (čl. 93 odst. 3 ústavy). Státní občanství České republiky mu zůstává zachováno (čl. 14 odst. 2 ústavy).

(2) Změnou hranice se nemění vlastnictví nemovitostí. Zemědělskou a lesní půdu, jiné nemovitosti ani strategické zdroje nelze převést do vlastnictví cizího státu (čl. 9 a čl. 13 odst. 3 ústavy).

Čl. 7 – Drobné změny

Drobné změny, při nichž se vyměňují plochy stejné výměry bez trvale žijících obyvatel, lze spojit do jednoho ústavního zákona a předložit k referendu spolu s jiným celostátním referendem.

ČÁST ČTVRTÁ – OCHRANA A PŘEKRAČOVÁNÍ HRANIC

Čl. 8 – Ochrana hranic

(1) Státní hranice a území hájí profesionální složka Národní domobrany (čl. 103 odst. 2 ústavy). Kontrolu osob na hranicích provádí cizinecká policie podle zákona o policii, kontrolu zboží Veřejná služba finanční.

(2) Cizí ozbrojené síly ani cizí tajné služby nesmějí na území ani na hranicích působit (čl. 106 odst. 1 ústavy).

Čl. 9 – Právo občana

(1) Občan může svou vlast kdykoli opustit a vrátit se do ní (čl. 14 odst. 3 ústavy). Občan nesmí být při návratu odmítnut, ani když nemá doklady; jeho totožnost se ověří dodatečně.

(2) Kontrola občana na hranici se omezuje na ověření totožnosti a kontrolu dovozu zakázaného zboží.

Čl. 10 – Cizinci

(1) Podmínky vstupu a pobytu cizinců stanoví zákon asimilační a o státním občanství.

(2) Následky porušení podmínek vstupu a pobytu stanoví zákon asimilační a o státním občanství; tím není dotčeno právo požádat o azyl.

(3) Dokud je Česká republika vázána smlouvami o volném pohybu osob (čl. 126 odst. 2 ústavy), provádí se kontrola na vnitřních hranicích jen v rozsahu, který tyto smlouvy připouštějí; o setrvání v nich rozhodují občané v referendu.

ČÁST PÁTÁ – ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 11 – Účinnost

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení výsledku celostátního referenda, jímž byl přijat.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Hranice státu jsou hranicemi společného majetku občanů. Ústava proto stanoví, že je lze změnit jen ústavním zákonem schváleným v referendu. Tento ústavní zákon potvrzuje současné hranice, stanoví, že bez souhlasu občanů nelze odevzdat ani metr čtvereční, chrání občany, jichž by se změna dotkla, a zaručuje každému občanovi návrat domů.

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Hlava 1 OIPD, čl. 31:** území státu je společným majetkem občanů – čl. 2.
- **Hlava 1 OIPD, čl. 1 a 25:** agrese mimo hranice nepřípustná; občané a Národní domobrana brání vlast až po hranici – čl. 2 odst. 2, čl. 8.
- **Hlava 1 OIPD, čl. 28:** občan smí ČR kdykoli opustit i do ní vstoupit – čl. 9.
- **Hlava 2 OIPD, čl. 59:** nelegální vstup je trestný čin; podmínky pobytu upravuje zákon asimilační – čl. 10.
- **Hlava 1 OIPD, čl. 7:** cizinci nesmějí vlastnit nemovitosti – čl. 6 odst. 2.

3. Doplnění a odchylky

Téma	Autor / web	Návrh	Důvod
Jeden nebo více zákonů	„zákony o státních hranicích“	rámcový ústavní zákon a budoucí změny samostatnými ústavními zákony	Čl. 13 odst. 1 ústavy vyžaduje ústavní zákon u každé změny.
Souhlas dotčených obcí	neuvedeno	místní referendum při předání území (čl. 5 odst. 3)	Retrográdní subsidiarita (čl. 111) a sebeurčení (čl. 119).
Vnitřní hranice EU	neuvedeno	do rozhodnutí občanů podle smluv (čl. 10 odst. 3)	Čl. 126 odst. 2 ústavy.

Upozornění: Před referendem je třeba ověřit úplný seznam platných ústavních zákonů a mezinárodních smluv o hranicích se všemi čtyřmi sousedy a uvést je v čl. 3 výčtem.

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 9, 12–14, 47, 93, 103, 106, 111, 119, 126 a 129 ústavy. Odpovídá étosu: území je nezcizitelným majetkem občanů, primární agrese je nepřípustná, obrana je povinností.

5. Dopady

Zákon nemá podstatné finanční dopady.

B. Zvláštní část

K čl. 1 a 2: Nedotknutelnost území.

K čl. 3 a 4: Potvrzení hranic a dokumentace.

K čl. 5 až 7: Změna hranic a ochrana dotčených.

K čl. 8 až 10: Ochrana a překračování hranic.

K čl. 11: Účinnost.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 9, 12–14, 47, 93, 103, 106, 111, 119, 126, 129 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Hlava 1 (čl. 1, 7, 25, 28, 31), Hlava 2 (čl. 59); seznam zákonů (č. 30); ústavní zákon č. 66/1974 Sb., ústavní zákon č. 235/2012 Sb..